

INSTITUTIONEN FÖR PEDAGOGIK,
KOMMUNIKATION OCH LÄRANDE

Hur ska man förstå det här?

- En systematisk forskningsöversikt om framgångsfaktorer i arbetet med elever med språkstörning

Vinka Arancibia Duran

Uppsats/Examensarbete: 15 hp
Program och/eller kurs: PDA 522
Nivå: Avancerad nivå
Termin/år: Vt/2020
Handledare: Catarina Andishmand
Examinator: Nils Hammarén
Rapport nr: VT2020-2920-PDA522-001

Abstract

Uppsats:	15 hp
Program:	Masterprogram I Barn- och ungdomsvetenskap
Nivå:	Avancerad nivå
Termin/år:	Vt/ 2020
Handledare:	Catarina Andishmand
Examinator:	Nils Hammarén
Rapport nr:	VT20-2920-PDA522-001
Nyckelord:	språkstörning, språklig sårbarhet, framgångsfaktorer, language impairment, language disorder

Syfte:

Syftet med uppsatsen är att lyfta fram och belysa de faktorer som är framgångsrika i undervisningen med elever som har språkstörningar. Genom att göra en systematisk forskningsöversikt och granska tidigare forskning inom ämnet kan jag med hjälp av den data som tas fram kartlägga och uppmärksamma framsteg och utveckling som bidrar till att främja arbetet med dessa elevers undervisning.

Frågeställning:

Vad beskrivs i forskningen som framgångsfaktorer och vilka metoder beskrivs främja undervisningen av elever i mellan- och högstadiet med språkstörningar

Metod:

En systematisk översikt är väldigt avgränsad och fokuserad på mer precisa frågor. Syftet är att samla in data och material för ett specifikt område. De definierande dragen för en systematisk översikt är att använda förutbestämda strukturer för att söka, avgränsa, välja, värdera och sammanställa insamlat material och data för att svara på en mycket avgränsad frågeställning.

Resultat:

Resultatet visar olika effektiva metoder så som visuella- och digitala verktyg, en-till-en samtal, tidsbestämda ordförståelse lektioner och fortbildning för lärare. Studier visar betydelsen av stödet från den administrativa delen av skolan när det gäller anpassningar, fortbildning, forskning och studier som genomförs i skolorna. Resultatet visar att det finns väldigt lite forskning om språkstörningar hos äldre skolbarn och ungdomar.

Förord

Vägen till att få den här uppsatsen färdig började lite skakigt och osäkert men under processens gång blev det lugnare och säkrare. Därför är jag så tacksam för allt och uppskattar det fina samarbetet med min handledare Catarina Andishmand. Jag vill tacka två fantastiska damer som har stått vid min sida varje gång som jag har behövt stöd för att fortsätta gå. Jag är så tacksam för min man och min son som har varit så underbara genom att lyssna och peppat mig hela vägen igenom den här processen. Det har verkligen inte varit lätt att göra den här studien då den stundtals känns väldigt personlig. Jag är förälder till ett barn med språkstörningar som kämpar varje dag genom slit, svett och tårar för att uppnå sitt mål, att få börja gymnasiet. Det ger mig motivation, styrka och viljan att fortsätta studera och forska om språkstörningar. Du ger inte upp, Isabel, därför gör inte jag det heller. Gracias.

Vinka Arancibia Duran
Göteborg den 19 maj 2020

Innehållsförteckning

INLEDNING	1
SYFTE OCH PROBLEMFORMULERING	2
BAKGRUND	3
SPRÅKETS SVÅRIGHETER OCH BEGREPPET SPRÅKSTÖRNING	3
SKOLANS ANSVAR	4
FONOLOGI, SEMANTIK, GRAMMATIK OCH PRAGMATIK	5
<i>Fonologi</i>	5
<i>Semantik</i>	5
<i>Grammatik</i>	5
<i>Pragmatik</i>	6
METOD	7
VAL AV METOD	7
LITTERATUR- OCH DATASÖKNING	8
TABELLER FÖR LITTERATURSÖKNING	9
VALIDITET OCH RELIABILITET	11
ANALYSMODELL	11
RESULTAT	13
ORDFÖRRÅDET I STÄNDIGA RÖRELSER	13
<i>Sammanfattning</i>	13
<i>Utmana ordet</i>	13
<i>Betydelsen av ordet</i>	14
<i>Skiftande ordmiljö</i>	14
<i>Variationen i sammanhanget</i>	15
SAMTALETS EFFEKTER	17
<i>Sammanfattning</i>	17
<i>Samtalsutrymme</i>	17
METODER I KLASSRUMSMILJÖER	18
<i>Sammanfattning</i>	18
<i>Individuell undervisning</i>	18
<i>Digitala verktyg</i>	19
<i>Förståelse för idiom</i>	20
<i>En variation av olika metoder</i>	21
STÖDET, TIDEN OCH SAMMANHANGET	22
<i>Sammanfattning</i>	22
<i>Stödet för utveckling</i>	22
<i>Tiden ska räcka</i>	23
<i>Att förstå sammanhanget</i>	23
SPECIALPEDAGOG VS. SPECIALLÄRARE	24

<i>Sammanfattning</i>	24
<i>Vad kan man förvänta sig?</i>	24
<i>Stödet behövs</i>	25
DISKUSSION	26
DISKUSSION – RESULTAT	26
AVSLUTANDE REFLEKTIONER OCH VIDARE FORSKNING	29
REFERENSER	30
BILAGA	32

Inledning

Att ha språkstörning innebär att man har en funktionsnedsättning där hjärnan uppfattar språk och språkljud på ett annorlunda sätt (Hjärnfonden, 2020). Det är en svår process för personer med en språkstörning att lära sig nya ord och dess betydelse men även hur olika språkvariationer och dialekter, så kallade idiom och spoonerismer, vilket betyder att man kastar om språkljuden för att få nya betydelse på samma ord, påverkar ordkunskapen och orddörrådets utveckling. Lärare har uttryckt att de känner att de har för lite kunskaper och erfarenheter med att arbeta och undervisa elever med språkstörningar. De anser att det finns för få tillfällen för fortbildningar och för begränsat med tid för att anpassa och utforma undervisningen för elever med språkstörningar.

Dessutom är tillgång till resurser i form av fortbildning, personal och artefakter av stor betydelse för att lärare ska kunna ge alla elever lika möjligheter till lärande utifrån elevernas olika förutsättningar. Enligt läroplanen för skolan, förskoleklass och fritidshem (Skolverket, 2019) är det skolans ansvar att se till att elever får en utbildning och undervisning som utgår från elevernas individuella förutsättningar och behov. Detta gör att de resurser som tilldelas skolväsendet inte kan fördelas lika då behoven är olika för varje skola.

Den här uppsatsen fokuserar på forskningen om språkstörning hos barn i mellan- och högstadieåldern då det är i den åldern som eleverna förutsätts tänka mer på sin framtid och vilka karriärmöjligheter som finns. Det är även i mellanstadiet i årskurs 6 som eleverna börjar få betyg. Forskning inom ämnet språkstörningar som berör äldre barn och ungdomar i skolan är väldigt begränsad och inom specifika områden i detta fält nästintill obefintlig. Det är viktigt att lyfta fram de metoder och den forskning som finns för att främja elevernas utveckling och ge möjlighet till en likvärdig undervisning och utbildning. Språkstörningar förekommer ibland i samband med andra neuropsykologiska sjukdomar och syndrom men i uppsatsen fokuseras enbart forskning om språkstörningar utan samband med andra diagnoser.

Syfte och problemformulering

Syftet med uppsatsen är att lyfta fram och belysa de faktorer som är framgångsrika i undervisningen med elever som har språkstörningar. Genom att göra en systematisk forskningsöversikt och granska tidigare forskning inom ämnet kan jag med hjälp av den data som tas fram kartlägga och uppmärksamma framsteg och utveckling som bidrar till att främja arbetet med dessa elevers undervisning

Min frågeställning är följande:

- Vad beskrivs i forskningen som framgångsfaktorer och vilka metoder beskrivs främja undervisningen av elever i mellan- och högstadiet med språkstörningar?

Bakgrund

I det här avsnittet beskriver jag vad språkstörning är och hur det kan påverka elevens inläring och vilka svårigheter eleverna kan förväntas ha. Därpå kommer det läroplanen skriver angående skolans ansvar. Därefter kommer en beskrivning av de mest relevanta begreppen som förekommer i uppsatsen för att få en större förståelse.

Språkets svårigheter och begreppet språkstörning

Språk och tal kräver specifika kompetenser inom olika områden. Dessa områden är semantik, morfologi, fonologi, och pragmatik. Kunskaper och förmågor inom dessa områden är det som avgör om ett barn eller elev är i behov av stöd i språk och tal (Brackenberry & Pye, 2005). Vissa barn med språkstörning har svårigheter i att producera tal och språk. De har problem med fonologi, grammatik och ordförståelse. Andra barn har svårigheter med förståelsen av innebörden av ett ord eller det som sägs. Det är väl känt att barn som har språkstörningar under förskoletiden också kan ha det under sin skolgång och i vissa fall för resten av livet. Symptomen kan dock ofta förändras under grundskolans första år. En anledning till detta är till exempel att barn som har svag fonologisk kapacitet eller semantiska och grammatiska svårigheter har svårare att utveckla litteracitet (Bruce & Hansson, 2019).

Lingvistiska teoretiker inom området språkstörning anser att vanlig språkstimulans har väldigt liten effekt för att utveckla grammatisk kompetens. Kompensatoriska strategier borde därför användas i skolan för att barnen ska få möjlighet att använda sina styrkor för att lära sig språk (Lundblom & Woods, 2012). Att lära sig språk och vara kapabel till att använda dem i olika kontexter är en vanlig svårighet för elever med språkstörningar. Detta kan påverka elevens förståelse av vardagliga sammanhang som kräver en förståelse av världen, engagemang i sociala situationer ock tillgång till utbildning (Wright, Pring och Ebbels, 2018).

Språksvårigheter i kombination med att lärare exempelvis använder ett komplext språk i undervisningen är en utmaning för elever med språkstörningar då lärandeprocesser och möjligheten att behålla kunskapen och sedan använda den nya informationen kan vara svårt. Att varje dag mötas av dessa utmaningar kan bidra till minskad studieframgång och eventuellt mindre intresse för lärandeprocessen. Elever med dåliga resultat i skolan riskerar också få problem med sociala relationer, emotionella svårigheter och beteendeproblem (Starling, Munro, Togher och Arcuili, 2011).

Enligt Starling m.fl., (2011) rapporterar lärare ofta att de känner att de inte får den professionella fortbildningen om hur de ska anpassa sina lektioner till praktiken för att stötta och hjälpa elever med språkstörning och andra särskilda behov.

Språkstörning bedöms vara en funktionsnedsättning som visar sig genom att det finns svårigheter i att förstå språket och i att tala (Hjärnfonden, 2020). Språkstörning anses vara multifaktoriellt bestämt vilket innebär att det inte finns en ensam faktor eller förklaring till de språkliga svårigheterna (Gillberg Neuropsychiatry Center, 2020). Forskning visar att hjärnan hos personer med språkstörning fungerar annorlunda. Framförallt de funktioner där en individ tolkar och uppfattar språkljuden men även där man utvecklar grammatiska konstruktioner genom mönster och där man organiserar och planerar talmotoriken (Hjärnfonden, 2020). Oftast är språkstörningar ärftliga vilket betyder att det är vanligt att en eller flera i samma familj och släkt har haft svårigheter i språkutvecklingen (Miniscalco, 2020). Det är inte möjligt att bota språkstörning vilket gör att det är väldigt viktigt att de vuxna som är runt barnet, som till exempel föräldrar och lärare, förstår vilka behov som kommer med språkstörningen. På så vis blir det möjligt att anpassa förväntningar och krav på barnet. Det är brukligt att det är en logoped som ger diagnosen och behandlingen för språkstörningen (Hjärnfonden, 2020). För elever med grava språkstörningar finns det en statlig specialskola att tillgå. Begreppet grav språkstörning är vanligt förekommande men är egentligen ett juridiskt begrepp som definierar de elever som har rätt till en plats i specialskolan för sina svårigheter (Specialpedagogiska skolmyndigheten, 2020)

Enligt Ebbels, Wright, Brockbank, Godfrey, Harris, Leniston, Neary, Nicoll, Nicoll, Scott och Marić (2017) har ungefär 7 procent av de barn som börjar skolan språkstörningar. Språkstörningar håller i sig upp till tonåren vilket påverkar deras utbildning, som i sin tur påverkar dem som vuxna och deras möjligheter till arbete och karriär. Elleman, Oslund, Griffin och Myers (2018) håller med om att elever och barn med språkstörningar riskerar att få låga akademiska resultat. Framför allt gäller det barn i mellan- och högstadiet och ungdomar som fått begränsad professionell hjälp. Även Lundblom och Woods (2012) påpekar att många elever med språkstörningar får begränsad professionell hjälp. De få studier som finns med äldre barn och ungdomar med språkstörningar har i flera fall misslyckats med att hitta någon signifikant metod för utveckling av språk och ordförståelse (Ebbels m.fl., 2017). Trots att det finns få studier om vilka svårigheter barn med språkstörning får på lång sikt i till exempel högre utbildning, arbetslivet och i samhället genrellt, är det framförallt tonåringar och vuxna människor som får relativt lite uppmärksamhet i forskningen.

Skolans ansvar

I läroplanen för grundskolan, förskoleklassen och fritidshem (Skolverket, 2019) står det att det svenska skolväsendet ska vila på demokratisk grund och den svenska skollagen (SFS, 2010:800) slår fast att utbildningen syftar till att alla elever ska utveckla och inhämta värden och kunskaper som ska främja alla elevers lärande och utveckling men även en livslång lust till att lära. Det innebär att undervisningen ska anpassas till varje elevs individuella behov och förutsättningar. Dels för att främja elevens fortsatta kunskapsutveckling och lärande. Dels för att utgå från elevens bakgrund, språk, kunskaper och tidigare erfarenheter (Skolverket, 2019). Skolan har ett speciellt ansvar för de elever som har svårigheter och av olika anledningar inte når målen i läroplanen. Därför bör eller kan undervisningen aldrig utformas lika för alla. Olika

vägar och metoder behöver användas vilket också innebär att resurser inte ska fördelas lika utan istället utgå från behovet och de anpassningar som eleven behöver (Lgr 11 rev 19).

Enligt läroplanen (Skolverket, 2019) ska eleverna också ges möjlighet att påverka sin utbildning. Baserat på elevens ålder och mognad ska information ges och eleven ska ges möjlighet att vara delaktig samt ha inflytande över hur deras utbildning ska anpassas. Elever ska alltid ha möjlighet till att ta initiativ till att ställa frågor som rör dem. Det här gäller alla elever och de ska stimuleras till att vara aktiva i den delen av arbetet för att utveckla sin utbildning (Skolverket, 2019).

Fonologi, semantik, grammatik och pragmatik

Fonologi

För en elev med språkstörning är talet ofta inte korrekt (SPSM, 2020). Det är språkljud och de kombinationer av språkljuden som är svåra att producera för elever med fonologiska språkstörningar. Det här problemet ses även i skriften hos eleverna. Att vara medveten fonologiskt anses vara avgörande för att skapa en bra grund i läs- och skrivinläring. Det kan bland annat förekomma att elever med fonologiska problem har svårt att hålla kvar språkligt material i korttidsminnet, svårt att upprepa långa nonsensord samt att skriva och läsa dessa ord. Elever kan ha svårt att förstå och klara ordlekar och användningen av spoonerismer. Det är svårt att förstå språkets innehåll och att skilja på språkets form (SPSM, 2016).

Semantik

Semantik innebär förståelsen för hur ord används och vad orden betyder (SPSM, 2016). Det kan bland annat innebära att elever med språkstörningar har en långsammare utveckling av ordförrådet, både ett mer begränsat aktivt ordförråd men även ett mindre ordförråd. Elever har i många fall svårigheter med ordmobiliseringen vilket betyder att det är svårt att få fram rätt ord vid rätt tillfälle snabbt och exakt (SPSM, 2016). Det kan skapa problem när eleven vill berätta något som är ostrukturerat och behöver använda sig av stereotypiska uttryck istället. Verb är den ordklass som är mest komplicerad, då verb vanligtvis är oberoende av ämne och av en situation medan till exempelvis substantiv är enklare då de är mer konkreta och beroende av en kontext.

Grammatik

Grammatiska problem visar sig i både tal- och skriftspråk. Det är svårt med meningsbyggnad och ordens böjningsform. Likaså andra avvikelser kan urskiljas genom att man utelämnar eller ersätter ordet, satsen, texten eller frasen. Elever med språkstörningar har huvudsakligen svårigheter med att producera grammatiska strukturer. Elever med språkförståelseproblem bedöms främst ha begränsat fonologiskt korttidsminne snarare än brist på den grammatiska kunskapen (SPSM, 2016).

Pragmatik

Pragmatiska svårigheter innebär svårigheter att använda språket i socialt samspel (SPSM, 2016). Man vet inte när man ska använda ett visst ord vid en viss situation. Det här problemet är svårare att upptäcka då det endast visar sig vid mer specifika situationer. Exempelvis kan det vara svårt att förstå ordet turtagning vilket gör det svårt att delta i samtal som berör och att diskuterar vilken innebörd turtagning har. Det kan vara svårt att svara på frågor vilket kan få konsekvensen att eleven härmar frågan eller svarar för mycket och/eller irrelevant (SPSM, 2016). Eleven tolkar det som sägs bokstavligen och har svårt att förstå idiomatiska uttryck, exempelvis uttrycket ”det var nära ögat” eller ”hoppa över mellanmålet”. Att föra samtal är svårt då det blir problematiskt att tolka och förstå samtalspartners förförståelse vilket kan leda till att man inte heller kan förstå om det blir ett missförstånd (SPSM, 2016).

Metod

I det här avsnittet kommer jag att beskriva den metod som använts för att ta fram material och data för att besvara min frågeställning. Därefter kommer motiveringen till val av metod, vilket i det här fallet är en systematisk forskningsöversikt. I avsnittet beskrivs hur litteratur- och datasökningen gjorts med avseende på urval, ämnesord och databaser men även en grafisk bild i form av tabeller för en tydligare bild av sökningen. Här tas även validitet och reliabilitet upp.

Val av metod

Enligt Eriksson Barajas m.fl. (2013) behöver vi en strategi för att få fram kunskap om den värld vi lever i och om oss själva. Det behöver finnas en metod som ger oss en klar bild av det vi vill förstå. Det gör vi med den vetenskapliga metoden som innebär att arbeta systematiskt. Genom att arbeta systematiskt kan vi mer tydligt se hur processen har fortlöpt och utvecklats för att skapa, i det här fallet en uppsats. Inom utbildningsvetenskaplig forskning startar många studier med en frågeställning som ska svaras på. Det kan ses som en process som sker systematiskt och det är det vetenskapliga sättet som leder till att man kan få fram svar på frågeställningen. Det gör att ny kunskap fås som i sin tur leder till nya hypoteser eller kunskaper som stärker teorier som redan finns (Eriksson Barajas m.fl., 2013).

Den metod som används ska vara relevant för det som man vill undersöka och förmedla. Därför är valet av en systematisk litteraturöversikt som metod för uppsatsen mest relevant då den syftar till att få fram väldigt specifikt material och data. Då studiens frågeställning är väldigt specifik och fokuserad på ett väldigt avgränsat ämnesområde blir det mer aktuellt med denna metod. En typisk systematisk översikt är väldigt avgränsad och fokuserad på precisa frågor. Syftet är att samla in data och material för ett specifikt område (Greenhalgh, Thorn och Malterud, 2018). De definierande dragen för systematisk översikt är att använda förutbestämda strukturer för att söka, avgränsa, välja, värdera och sammanställa insamlat material och data för att svara på en mycket avgränsad frågeställning (Greenhalgh, m.fl., 2018).

I en litteraturstudie används tidigare dokumenterad kunskap och blir det fält som ska undersökas. På så vis är det till litteraturen som man ställer sin frågeställning och inte till personer (Eriksson Barajas m.fl., 2013). Bryman (2018) menar att det mest avgörande är att man läser igenom och hittar de artiklar och böcker som har skrivits av de mest framstående forskarna inom området. Det handlar också om att ta vara på det som kanske inte är så välkänt. Det är därför viktigt att i metod delen av uppsatsen, så utförligt som möjligt, beskriva hur man har fått fram data för att besvara sin frågeställning. Det vill säga att beskriva de steg som gör att det blir systematik i processen och uppsatsen. Forskningsprocessens utgångspunkt är problemformuleringen då den tar upp de frågor som man vill ha svar på. Dessutom motiverar problemformuleringen varför just denna studie är viktig och relevant (Eriksson Barajas m.fl., 2013).

Det är av stor vikt att detaljredovisa hur man har samlat in det materialet som kommer att användas och som kommer att utgöra en del av hypotesen (Bryman,2018). Slavin (1986) i

Hammersley (2001) påpekar att det är själva processen vid sökningen som är viktig och ska beskrivas så detaljerat som möjligt. Tillräckligt detaljerat för att den som läser ska kunna regenerera och finna exakt samma artiklar som i studien. Det betyder att forskningsöversikten inte ska vara beroende av den som gör översikten, den som genomför studien.

Ett alternativ till en systematisk översikt är den narrativa översikten. Det görs genom att lyfta fram ett visst ämnesområde där det är typisk att klargöra de ledande namnen och deras forskning inom området. Narrativa översikter ger möjlighet att kritisera och tolka men framförallt kan de bidra med att ge en större förståelse för ämnesområdet (Greenhalgh m.fl., 2018). I hermeneutiken görs tolkningar av texter och läsaren försöker sätta sig in i textens perspektiv och tolka utifrån det område som man vill undersöka. Som en reaktion mot den positivistiska traditionen inom forskning har hermeneutiken enligt Eriksson Barajas m.fl. (2013) växt sig starkare.

Greenhalgh m.fl. (2018) menar dock att bara för att det är systematik i en översikt innebär det inte att den är av bättre kvalitet. Man ska istället se det som en metod som utmärker sig genom sitt smala fokus, fullständiga sökning, inkludering och exkludering av data där man ser mer till den tekniska delen av hur man fick fram sin data snarare än den tolkningsbara metoden.

Bryman (2018) menar att den deduktiva processen kan vara linjär, alltså att processen har en ordningsföljd som är tydlig och logisk där man tar steg efter steg. Genom att göra en systematisk litteraturstudie så finns det flera fördelar för forskaren att ta del av. Till exempel så kan man lära sig olika metodologiska och teoretiska angreppssätt som är viktiga för ens forskningsområde, man kan utveckla ett analytiskt ramverk och lära sig av andra forskares misstag och inte göra om samma misstag (Bryman,2018). Man utvecklar en mer kritisk syn på läsningen. När man ska presentera sitt material i uppsatsen så ska den vara kritisk och inte så beskrivande. Den ska ge mer än bara en sammanfattning av vad man har läst.

Litteratur- och datasökning

För att kunna få en mer precis sökning behöver jag avgränsa och hitta ämnesord som relaterar till mitt ämne. Jag började med att reflektera och söka information som första steg. Något som även Eriksson Barajas m.fl. (2013) påpekar som de första stegen i arbetet med uppsatsen. Jag började med att använda några av de sökmotorer som är väldigt övergripande och från början var tanken att få en överblick på vad som redan fanns inom området och vad som redan har forskats om. Jag använde bland annat Google scholar och universitetsbibliotekets Supersök. Bryman (2018) menar att man ska vara försiktig när man använder sig av de mest vanliga sökmotorerna då de olika källor och databaser man hittar sällan har en värdering eller korrekt bedömning av texterna. Genom bibliotekets hemsida kunde jag vara än mer specifik i min sökning genom att välja de sökmotorer som är ämnesgemensamma med mitt område. Där har jag fokuserat på tre databaser som jag har genomfört min sökning på: ERIC, Swepub och Education research complete.

Man behöver formulera passande ämnesord i de databaser man använder sig av för att kunna hitta relevant material belyser Bryman (2018). När man söker i databaser är det inte lätt att få fram relevanta ämnesord eller nyckelord. Det går inte att bara skriva in titeln på sin uppsats och

förvänta sig att det ska dyka upp en mängd material. Det kan vara så att det inte har skrivits om ämnet tidigare eller att formuleringen av ämnesorden inte stämmer med de ämnesord som redan finns. På engelska finns det till exempel flera benämningar på språkstörning

specific language impairment	primary language impairment
speech or language impairment	language impairment
developmental language disorder	language disorder
language learning disorder	language learning disability
language learning impairment	primary language delay

Mina två val för sökningen på engelska blev language impairment och language disorder. Jag var intresserad av att fokusera elever i mellanstadiet som på engelska blir middle school. Jag blev medveten om att det inte är inom samma åldersgrupper som det svenska skolsystemet så jag anpassade min studie till mellan- och högstadiet. Då jag är intresserad av framgångsfaktorer och de metoder som främjar undervisning för elever med språkstörningar valde jag orden effective, effectiveness och effective outcome för min sökning på engelska. Samtliga sökningar var med peer-review. Endast i sökningen på databasen ERIC var årtal med då jag ville avgränsa än mer samt se vilken skillnad för sökningen årtal gjorde i jämförelse med de andra två databaserna. Jag har medvetet valt bort det material och data som är medicinska eller psykologiska och endast valt artiklar inom pedagogik, didaktik och utbildningsområdet, dock finns artiklar inom logopedi med. Jag började granskningen genom att läsa titel och abstrakt. Då upptäcktes gemensamma ämnesord som de utvalda artiklarna hade. På så sätt valde jag ut de mest relevanta artiklarna för min frågeställning. Totalt var 22 artiklar av intresse efter en första granskning. Ganska snart kunde ytterligare 11 artiklar väljas bort då det framkom att de bland annat handlade om neuropsykiatriska? sjukdomar eller en studie där det endast fanns statistik utan en tydlig metod.

Tabeller för litteratursökning

Jag kommer här att presentera tre databaser där jag har sökt data och material med. I tabellerna nedanför kommer jag endast visa de mest relevanta sökorden och sökningar som gjordes för att för fram material för studien. För att se de utvalda artiklarna för studien var god se bilagan i slutet av uppsatsen.

Education Research complete

Ordsökning/ämnesord	Antal träffar	Antal träffar peer - review
Language disorder	8	8
Language disorder OR language impairment AND middle school	13	13
Language disorder OR language impairment AND middle school AND effectiveness OR efficacy OR effective outcome	4	4

ERIC

Ordsökning/ämnesord	Antal träffar	Antal träffar peer - review
Language disorder	211	177
Language disorder OR language impairment AND middle school	222	184
Language disorder OR language impairment AND middle school AND effectiveness OR efficacy OR effective outcome	226	186
Language disorder OR language impairment AND middle school AND effectiveness OR efficacy OR effective outcome Year 2000-2019	44	36

Swepub

Ordsökning/ämnesord	Antal träffar	Antal träffar peer-review
Språkstörning	39	6
Språkstörning OR språklig sårbarhet	42	6
Språkstörning OR språklig sårbarhet AND mellanstadiet	39	6
Språkstörningar	10	3

Validitet och reliabilitet

Tillförlitligheten, i form av reliabiliteten, handlar om att ifrågasätta om resultatet i undersökningen skulle vara densamma om samma undersökning görs igen. Eller om det finns faktorer som påverkar resultatet och vilka de är i sådana fall. Detta brukar vara mer aktuellt vid kvantitativa undersökningar där forskaren söker efter om ett mått är stabilt eller inte (Bryman,2018). Då jag inte gör en kvantitativ undersökning och inte letar efter en specifik siffra eller mått så blir det svårare att säkra att reliabiliteten blir den samma. Samtidigt är det viktigt att nämna då resultatet skulle kunna bli annorlunda beroende på vilka framgångsfaktorer jag väljer att använda mig av. Resultatet skulle också kunna bli annorlunda beroende på vilket material och data som jag exkluderar. De val jag har gjort, som till exempel av engelska översättningar för språkstörning, gör att resultatet kan bli annorlunda om en sökning görs med andra översättningar. Även valet av årtal påverkar det resultat som sökning gav. Validitet innebär att man medvetet och är tydlig med att det man påstår sig undersöka ska överensstämma med det resultat som man har fått fram. Det betyder att den empiri som har använts i studien ska motsvara det som man hade som avsikt att undersöka (Esaiasson m.fl., 2017). Vidare förklarar Bryman (2018) att ifall slutsatserna som har framkommit från en undersökning hänger ihop och har en röd tråd, så kan man tala om validitet i studien.

Analysmodell

Kristina Boréus och Göran Bergström (2018) beskriver en analysmodell för att kunna få en bättre förståelse för sitt resultat. När man söker efter att få en större förståelse för innebörden av ett innehållet i en text kan man genom innehållsanalys systematiskt kategorisera och innehållslinor räknas. På så sätt kan man svara på bestämda och specifika forskningsfrågor genom att systematiskt bryta ner innehållet på en text men även kategorisera den (Boréus och Bergström, 2018). Tanken är att genom textanalys kunna undersöka stora textmaterial för att sedan konsekvent jämföra. Att göra en innehållsanalys lämpar sig för att få en mer specifik kunskap om en texts innehåll och då genom att dela upp stora texter och studier. Genom att göra en kvantitativ innehållsanalys avser man ha en metod för att mäta eller räkna något som

finns i texterna där det finns ett antal, något som är större eller något som är mindre som framkommer i texterna. Genom den kvalitativa innehållsanalysen beskriver man det kvalitativa innehållet på ett systematiskt sätt. Man använder sig av kategorier som hjälp för att skapa ett kodschema (Boréus och Bergström, 2018).

Resultat

I detta avsnitt presenteras de resultat som framkom genom min sökning för att besvara studiens frågeställning. Avsnittet är uppdelat i kategorier beroende på den information som artiklar har gemensamt inom olika ämnen. Innan varje presenterad kategori kommer en kort sammanfattning.

Ordförrådet i ständiga rörelser

Sammanfattning

Elever behöver både kunna identifiera orden i rätt form och med rätt betydelse. Inlärningssvårigheter för elever med språkstörningar är större, särskilt när det kräver verbal eller skriftlig språkförmåga. De faktorer som påverkar betydelsen av sammanhanget påverkas mycket av den förståelsen som eleven har av orden. Därför är det viktigt att stötta eleverna i kommunikationen så att språk och förståelseförmågan utvecklas i de olika skolmiljöerna som eleven befinner sig i. Den kvalité som finns i dagens skolor för ordförrådsinläring är inte tillräcklig för att kunna möta eleverna behov. Det används ineffektiva metoder som till exempel att leta efter ords betydelse i ordböcker. Språkvariationer som förekommer i klassrummet gör att det blir svårare och kan påverka språk- och läsförståelsen för elever med språkstörningar. Det behövs också tid och tillfällen för att introducera nya ord.

Utmana ordet

Wright m.fl. (2018) påpekar hur lite forskning det finns om barn i mellan- och högstadiet med språkstörningar och att det är överraskande med tanke på vilken effekt de här svårigheterna har på elevernas utbildning. De få studier som har gjorts är småskaliga och har mer fokus på semantiska och fonologiska förmågor. Inga studier, internationellt, har genomförts i högstadiet med barn som har språkstörning, dock har det gjorts några stycken i områden som är utsatta socioekonomiskt men där språkstörningen inte har varit bekräftad.

Det har inte gjorts studier som är specifika för att se skillnader i effektiviteten av interventioner för verb och substantiv (Wright m.fl., 2018). Undervisningen i ordförståelse sker slumpmässigt vilket skapar en del problem. Studier visar att man ägnar lite tid åt att ge tydliga instruktioner i undervisningen av ordförråd och ordförståelse. När undervisningen sker tenderar läraren att använda sig av strategier som till exempel att eleven ska använda sig av ordböcker för att fånga ordens betydelse (Elleman m.fl., 2018). Vidare menar Elleman m.fl. (2018) att det finns studier som visar på att det språk som vuxna använder inte utmanar elever och inte innehåller ovanliga ord för att utöka ordförrådet jämfört med det skrivna språket. Exempelvis har sagoböcker visat sig ha en annan sorts språk och ord än vuxnas tal. Det fortsätter så genom hela skoltiden i textböcker, arbetsböcker och annan litteratur som används.

Betydelsen av ordet

Av studier som har gjorts tidigare har väldigt få inkluderat ungdomar med språkstörningar. Ett undantag är de studier som Ebbels m.fl. och kollegor har gjort. Barnen i deras studie var över 11 år. Ett annat exempel är de studier av Bishop m.fl. (2006) som inkluderade barn mellan 8–13 år. Förutom det finns det två publicerade studier om språk och talterapi för ordförståelsesvårigheter som inkluderar ungdomar och en studie om produktionsstruktur. Impressiv språkstörning, som betyder att elevens språkförståelse är nedsatt och eleven har svårt att bearbeta språket, är försummad i litteraturen trots att impressiva språksvårigheter påverkar unga människor långsiktigt (Ebbels m.fl., 2014).

Det blir problematiskt att endast fokusera på att utveckla och utöka ordförrådet när det gäller elever med språkstörningar. Det visar sig ofta att det finns andra problemområden i semantiken där kompetensen att tillfälligt lära sig nya ord och skapa komplexa och svåra konstruktioner med och inom orden ofta ingår (Brackenbary och Pye, 2005). För att tillägna sig nya ord måste eleverna kunna både identifiera det talade ordet i rätt form och identifiera ordet med rätt betydelse. När inläringen av ett ord är färdigt måste användaren kunna lagra och organisera ordets fonologiska, syntaktiska och semantiska betydelse för att senare kunna komma åt den informationen expressivt. Elever med språkstörningar har större risk för inläringssvårigheter speciellt när det kräver verbal eller skriftlig språkförmåga.

I skolan är inte åldersbaserade språksvårigheter något uppenbart vid tillfällig kontakt med eleven men det krävs mer av eleverna ju äldre de är och ju längre de är i sina språkprocesser, det är något som lärare måste uppmärksamma att det görs för att göra det möjligt att undervisningsspråket är tillgänglig för alla (Bruce & Hansson, 2019). Här betyder de faktorer som påverkar sammanhanget i förståelsen väldigt mycket. Därför påpekar Dockrell m.fl. (2015) i Bruce och Hansson (2019) att det är av stor vikt att stötta elevernas kommunikationsförmåga i skolmiljöerna för att förbättra elevernas språk och förståelseförmåga. Glover m.fl. (2015) menar i Bruce och Hansson (2019) att lärare rapporterar att de behöver veta mer om olika strategier för att kunna stötta elever med språklig sårbarhet.

Skiftande ordmiljö

Enligt Lowman och Dressler (2016) så är antalet tillfällen och kvalitén i undervisningen av ordförråd inte tillräckliga för att möta de behov elever med språkstörningar har i dagens skolor. I klassrumsmiljön är de vanligaste använda orden redan förutbestämda och identifierade i lärares planering oavsett användandet eller tillämplighet av orden i olika kontexter. Detta resulterar i att om innehållet förändras så förändras även ordens betydelse som i sin tur begränsar ordens exponering. Denna skiftande ordmiljö är problematiskt för elever med språkstörningar då det krävs att de upprepande gånger måste utsättas för nya ord och nya betydelser av orden för att kunna lära sig ordens olika variationer (Lowman & Dressler, 2016). Ineffektiva metoder så som att leta efter definitioner i ordböcker och låta elever kopiera definitioner från läroböcker är standard när det gäller ordförståelsepraktiker som används av

lärare. Generellt brukar dessa metoder förbise den fonologiska och grammatiska betydelsen som ord har samt användning av ordet vilket är kritiskt vid semantisk ordkunskap (Lowman & Dressler, 2016).

Det har antagits att elever lär sig nya ord och utökar ordförrådet när de är i ett specifikt sammanhang (Lundblom & Woods, 2012). Till exempel är de i slöjdsalen när de lär ord relaterade till slöjd och i matsalen lär de sig ord som relateras till matsalen. Elever förstår idiom bättre i ett sammanhang än vid isolerade situationer. Elever kan förstå och skilja på tolkningen av idiom i olika sammanhang men för barn med mindre ordförståelse är det svårt att använda sig av kontexten för att tolka idiom. Det handlar om att kunna göra en tolkning av det som sägs beroende på i vilket sammanhang eleven befinner sig. Det behöver nödvändigtvis inte vara att man inte förstår eller att det behöver vara relaterat till idiom. Om ordförrådet utökas och ordförståelsen utvecklas främjar det att erhålla nya kunskaper (Lundblom & Woods, 2012). Forskning har visat att om en läsare är bekant med ett ämne så blir det enklare för hen att fastställa och förstå innebörden av de nya orden som förekommer i det sammanhanget (Elleman m.fl., 2018). Genrer och idiom förekommer ofta i språket som används i klassrummet och det är ofta svårt att förstå hur dess jargong kan påverka språk och läsförståelse. Språkvarianter kan vara komponenter i ordförrådet och läsförståelsen eftersom de alltid kommer att finnas i vårt språk. Både i det akademiska språket, vardagsspråket och det sociala språket. Genom att använda visuella verktyg kan det bli ännu tydligare i undervisningen om språkets regler. Användandet av visuospatial information är något som ska ses som en styrka och en resurs (Lundblom & Woods, 2012).

Variationen i sammanhanget

Barn med språkstörningar har svårigheter med att namnge ordens betydelse speciellt om de introduceras för snabbt eller om det dröjer mellan den teoretiska genomgången och det praktiska användandet., framför allt när det gäller verb. När elever med språkstörningar ska lära sig nya ord krävs det att de presenteras med mer tid till sitt förfogande och att de presenteras under flera tillfällen istället för att allting ska läras på en och samma gång. De få studier som finns berör endast barn i lågstadiet eller i grupper där det finns enstaka elever med språkstörning (Wright m.fl., 2018).

Elleman m.fl. (2018) menar för att kunna lära sig nya ord i nya ämnen är inte orden isolerade utan de finns i ett nätverk som består av olika kontexter som eleven kan relatera till. Olika sammanhang är representerade av objekt, processer eller idéer som har olika kännetecken och förhållande till andra sammanhang. Eleven kan på så vis skapa ett nätverk där hen kan relatera orden till dess betydelse och användningen av orden vid rätt tillfälle. Det hjälper eleven att få större förståelse för ordens olika variationer. Det här innebär att ordkunskap och ordförståelse inte bara sker genom att nya ord länkas tillsammans utan också att de ingår i olika kontexter och att orden kan ingå i ett nätverk av liknade ord (Elleman m.fl., 2018).

Även om individuella- eller grupplektioner kan vara effektiva så finns det inte utrymme i mellanstadiet och högstadiets schema. Tidsbristen skapar svårigheter för att lägga till lektioner

och aktiviteter med språk- och talpedagoger. Det gör att språk- och talpedagoger bara kan underhålla, stötta och interagera med eleverna under lektionstid. Lärare är pressade till att följa och uppnå de mål som finns i läroplanen där även elever med språkstörningar och andra särskilda behov är inkluderade (Starling m.fl., 2011).

Samtalets effekter

Sammanfattning

Genom att observera olika samtalsmetoder, där den ena var strukturerade samtal med pedagog och den andra var fria samtal med pedagog, kunde en skillnad ses både på pedagogen och barnet. Det fria samtalet gav mer utrymme för barnet att välja ämne och leda samtalet. Pedagogen ställde mer frågor och var mer delaktigt än i de strukturerade samtalen. En kombination av båda samtalsformerna skulle kunna vara effektiv då den erbjuder stöd i övergångarna och kan få barnet medvetet om hur språket kan användas i olika sammanhang. Genom att också använda visuella verktyg i kombination med tydliga instruktioner kan kunskapen för meningsuppbyggnad öka.

Samtalsutrymme

Genom att studera hur språk- och talpedagoger anpassar sin interaktion i kommunikation med barn i förskolan med språkstörningar i två olika kontexter kunde forskarna se en skillnad på hur talpedagogerna ändrade sitt förhållningsätt (Bruce & Hansson, 2019). De två olika kontexterna var fritt samtal, där barnet fritt valde ämne och hur samtalet skulle fortlöpa. Den andra kontexten var ett strukturerat samtal där talpedagogen agerade samtalsledare och styrde samtalet med syftet att språkträna. Bruce och Hansson (2019) kunde observera att i de fria samtalen tog barnet mer plats, pratade mer och använde ett mer strukturerat och användbart språk. Man hade som mål att utöka ordförrådet.

Studien visade vilken sorts kvalitet som samtalet hade mellan lärare och barn. Det visade sig att lärarens användning av tydliga anvisningar och ökning av ord som var associerade med språkutveckling användes med barnet (Bruce & Hansson, 2019). Det visade sig i studien att man kunde se exempel på två olika typer av samtal och språkbruk som karaktäriseras i skolan nämligen det naturliga samtalet och det mer formella samtalet. En mix av dessa två typer av samtal erbjuder ett stöd i övergångarna och kan medvetandegöra barnet om hur språket används i olika sammanhang (Bruce & Hansson, 2019). Vidare så kunde forskarna mäta och räkna ut antalet frågor som ställdes av läraren vid varje dialog. Det visade sig vara en stor variation beroende på vilken lärare som genomförde samtalet och i vilken kontext. Men det framkom att läraren i varje fall som observerades ställde fler frågor när det var ett fritt samtal än ett strukturerat samtal.

Det finns väldigt lite tillförlitligt bevis för att tal- och språkbehandling för impressiv språkstörning är effektiv och bristen på god forskning och litteratur om? just barn med språkstörningar saknas. Överlag finns det lite forskning om? just den här specifika språkstörningen. När man har genomfört studier av elever med impressiv språkstörning och behandling för eleverna samt undervisning saknas bevis på viktiga faktorer som är framgångsrika (Lundblom & Wodds, 2012).

En undersökning som gjordes på elever i mellanstadiet (Ebbels m.fl., 2014) visade att genom att ha tydliga instruktioner och med hjälp av visuellt verktyg så kan insikten för

meningsuppbyggnad ha stor betydelse för att utveckla förståelsen för elever med grav språkstörning. Dessa lektioner var totalt fyra timmar. I studien hade man två grupper, en grupp som fick genomgå dessa sessioner med språk- och talpedagog och en kontrollgrupp. Det visade sig att kontrollgruppens utveckling var nästan obefintlig och i vissa fall till och med sämre än den var från början. När kontrollgruppens senare fick ta del av samma lektioner som den andra gruppen kunde man se en utveckling och stor skillnad för båda grupperna (Ebbels m.fl., 2014). I sin studie gjorde Wright m.fl. (2018) en undersökning där eleverna fick visa förståelse för verb, vad verb innebär och har för betydelse. Detta för att få en bild av hur nyanserad förståelsen för begreppet verb är. Studien med fokus på det fonologiska, semantiska och meningsuppbyggnad gjordes genom att använda specifika ord som sedan behandlades och utvecklades av eleverna men det användes även några kontrollord för att kunna jämföra och få en bättre bild av utvecklingen av betydelsen av orden. De ord som var med som fokusord i studien (Wright m.fl., 2018) utvecklade eleverna en större förståelse för ordens betydelse än vad man tidigare hade trott.

Metoder i klassrumsmiljöer

Sammanfattning

Frågor kan vara ett sätt att stötta elever med språklig sårbarhet men även en strategi för att hantera samtal med elever samt för att visa intresse för eleven och motivera eleven att prata. Det ska inte spela någon roll vilken bakgrund, kön, ålder eller språkstörning eleven har, en talpedagog som arbetar individuellt med en elev kan ordförståelsen och ordkunskaperna utvecklas (Ebbels m.fl., 2017; Wright m.fl., 2018). Samtidigt finns det väldigt lite forskning för det individuella arbetet med äldre elever. Det finns metoder där digitala verktyg är effektiva och som visade att eleverna lärde sig betydligt fler ord i kombination med läsning. Elever med språkstörningar är mindre förberedda för de krav som ställs för att uppnå den generella standarden i kunskaperna gällande ordförståelse (Lowman & Dressler, 2016). Lärares undervisning för att utöka ordförrådet och ordinlärning genom läsning är inte tillräckliga för att uppnå den sorts språkbruk och språkförståelse för att elever ska vara bra förberedda för högre utbildning och karriär. Genom att ge eleven möjligheten att själva avgöra ordets betydelse kan det öka ordförrådet och läsförståelsen. Lärares och språk- och talpedagogernas samarbete är mycket viktigt och resulterar i att förbättra elevernas språkkunskap (Starling m.fl., 2011).

Individuell undervisning

I den studien som Bruce och Hansson (2019) genomförde visade resultatet att lärarna ställde fler frågor till eleverna i de samtalen som inte var strukturerade och ledda jämförelsevis med de strukturerade samtalen. Detta är emot den tidigare studien som Bruce m.fl. (2007) genomförde där det inte framkom någon skillnad alls mellan de strukturerade samtalen och icke-strukturerade samtalen. Att ställa frågor kan vara ett sätt att stötta en elev med språklig sårbarhet. Att ställa frågor kan även vara en strategi för att hantera samtal med elever, eller för att visa intresse för eleven eller som en konsekvens av syftet att motivera eleven till att prata. I de strukturerade som var ledda av läraren ställdes det färre frågor till eleven (Bruce & Hansson,

2019). Eleverna producerade mer ord och längre uttalanden i de samtalen som inte var strukturerade och lärarledda. Här finns det en skillnad mellan de elever som har svårigheter med att producera språk och de elever som har svårt att förstå språket.

Oavsett vilken bakgrund, kön, ålder eller form av språkstörning ser Ebbels m.fl. (2017) att en talpedagog som arbetar individuellt med eleven kan vara en effektiv metod som främjar utveckling hos elevens ordförståelse och ordkunskap. Utveckling. Med det sagt anser Ebbels m.fl. (2017) att det finns för lite evidensbaserad forskning om effektiva metoder i det individuella arbetet med en talpedagog när det kommer till äldre skolbarn med olika typer av språkstörningar. Barn och ungdomar som studeras i Ebbels m.fl. (2017) artikel anses vara för svåra att behandla. Därför, om individuellt arbete med en talpedagog skulle vara en effektiv metod så kanske man ska överväga huruvida effektiv den är i arbetet med yngre barn med språkstörningar och på så sätt främja ordkunskaperna tidigare. Därför borde talpedagoger finnas tillgängliga för enskilt arbete för alla elever där även de äldre elever och ungdomar med olika typer av språkstörningar inkluderas (Ebbels m.fl., 2017).

Även Wright m.fl. (2018) påpekar vilken effektivitet i språkutvecklingen och språkförståelsen en-till-en undervisning med språk- och talpedagoger har där man arbetar genom att sätta upp språkliga mål och strävar efter att uppnå dessa. Studien de (Wright m.fl., 2018) genomförde var på elever i åldrarna nio till sexton år och samtliga elever hade språkstörningar. Det framgick att den här metoden är effektiv med ungdomar med grav språkstörning men som även skulle kunna anpassas för att användas med yngre elever och barn för att få den största möjliga effektiviteten i språkutveckling i sociala situationer och i framtida utbildning (Wright m.fl., 2018).

Digitala verktyg

Att medvetet undervisa med syftet att använda ord som stöds av kontextuella förklaringar och använda ett begripligt språk för eleverna systematiskt kan hänvisas till den explicita undervisningen (Lowman & Dressler, 2016). Det primära syftet med Lowman och Dresslers (2016) studie var att avgöra huruvida den explicita undervisningen i en video gav eleverna en effektiv metod för att lära sig nya ord. Oavsett i vilken följd villkoren och instruktionerna för uppgifter kom så lärde eleverna sig betydligt fler ord med videosekvens än utan video och enbart genom att läsa. Eleverna lärde sig i genomsnitt två nya ord varje omgång i jämförelse med inget ord i den vanliga genomgången där man enbart läste en text.

Elever med språkstörningar är mycket mindre förberedda för de lexikala kraven som är nödvändiga för att uppnå den generella akademiska standarden som skolan kräver. Lärares undervisning för att utöka ordförrådet och ordinlärning genom läsning är inte tillräckliga för att uppnå den sorts språkbruk och språkförståelse för att elever ska vara bra förberedda för högre utbildning och karriärer. Att använda språkfilmer på digitala verktyg skulle kunna vara en resurs för att möta elevernas behov för att utveckla semantiska kompetenser. Tillgängligheten och möjligheten till att bära med sig filmen tillåter undervisningen av språk- och ordförståelse att ske oavsett platsen eleven befinner sig på och kan ses de gånger eleven behöver. I och med att eleverna lärde sig två nya ord per vecka efter endast en 30-minuters film per omgång skapar

det ett eventuellt stöd till att använda sig av digitala verktyg i undervisningen (Lowman & Dressler, 2016).

Förståelse för idiom

Forskare har visat i sin studie (Ebbels m.fl., 2014) att objekt fokuserad lärande, där eleverna blir medvetna om vilka ord de lär sig och hur de lär sig nya ord, metakognition, kan förbättras genom att man upprepar erfarenheten. Genom att öka medvetenheten i språkets variationer kan det påverka den grund som finns i förståelsen för att sedan öka till olika nivåer som gör att elevens kapacitet att få den kunskapen och förståelse hen behöver för att begripa vad idiomens olika omväxlingar betyder. Till exempel menar Zohar och David (2008) i Ebbels m.fl. (2014) i sin studie (som genomfördes i en årskurs åtta) att tydliga instruktioner kan påverka elevernas metakognition och ge dem strategier för att förstå nya problem som uppstår i klassrummet. Även Lundblom och Woods (2012) studie var baserad på språkets variationer och förståelse för hur språket kan variera. Enligt Lundholm och Woods (2012) är denna metod praktiskt att implementera i verksamheten och är flexibel, effektiv och inte tidskrävande. Deras studie (Lundblom & Woods, 2012) visade att mindre än 60 minuters lektion per vecka under en treveckorsperiod gav eleverna 30 nya idiom.

Ebbels m.fl. (2014) menar på att endast generaliserade språklektioner inte påverkar eller utvecklar det impressiva språket eller det expressiva språket. Dock visar det sig att med specifika och tydliga lektioner som lär eleverna grammatikens regler och där visuella verktyg användes verkar vara mer effektiva. Detta i kombination med andra metoder som studeras kan det bli effektivare för att utöka den grammatiska kunskapen och språkproduktionen hos äldre elever. Ungdomar med svår språkstörning fick fyra timmars individuella lektioner med en språk- och talpedagog där fokus låg på specifika samband mellan orden och dess betydelse. I den kontrollgruppen som användes i studien visade eleverna ingen utveckling i ordförståelse fram tills de fick ta del av metoden. Huruvida det är effektivt för yngre elever och elever med andra funktionsnedsättningar är ännu oklara och studier behövs. Då just den här studien som Ebbels m.fl. (2014) gjorde var i en mindre skala så framgår det i resultaten att denna metod inte är bevisad att vara något som borde fungera med alla ungdomar som har språkstörningar. Men som är en metod som borde undersökas ifall den är effektiv med yngre elever.

Uttrycksformer så som det talade språket och det skrivna språket har kräver att eleven förstår språkets variationer och kan använda dem korrekt i rätt sammanhang. Genom att använda sig av olika uttrycksformer som till exempel musik, bild och TAKK (tecken som alternativ och kompletterande kommunikation) utökas möjligheterna till att få en större förståelse. Att uppmuntra det utvidgade språkbegreppet runt texter och ordförråd har rekommenderats för att stötta utvecklingen av komplex och abstrakt språkförståelse och ordförråd. Att ha diskussioner om språk har förknippats med utökad ordförståelse, läsförståelse och kritisk tänkande. Men det finns väldigt få studier som kan bevisa och stötta detta påstående menar Elleman m.fl. (2019). Forskningen är också begränsad när det gäller vilken slagkraft den har vid utvecklingen av ordförståelse när det gäller att skriva. Trots att skrivning har visat sig påverka läsförståelsens utveckling så är även forskningen här väldigt begränsad.

En variation av olika metoder

Elleman m.fl., (2018) föreslår att förhållandet mellan läsförståelse och ordförrådet är reciprok vilket gör att om läsförståelsen utvecklas så utvecklas även ordförrådet. Nya ord tillämpas tillfälligtvis framför allt genom att barn blir äldre. Forskare förespråkar att lärare erbjuder ett rikt och motiverande språk och lärmiljöer med många möjligheter till att exponeras för nya ord både i skrift och tal. Vidare rekommenderas det att förutom direkt ordinläring så ska det utformas ett program för att inkludera brett läsande, högläsning, diskussioner och ordlekar (Elleman m.fl., 2018). Att ge eleven möjligheten att själv avgöra ordets betydelse kan öka ordförrådet och läsförståelsen. Nästan alla granskade studier som gjordes i mellanstadiet inkluderar morfologisk kunskap. Många har lagt till det i de ordförståelseprogram som utformades. Forskare har föreslagit att begränsa påverkan av morfologiska interventioner på förståelse då det skulle krävas mycket tid till att samla material och kunskaper för att kunna påverka läsförståelsen (Elleman m.fl., 2018).

För det nödvändiga och ett mer komplext ordförråd rekommenderar Elleman m.fl. (2018) att de metoder som används innehåller en hög nivå av aktiva processer så som diskussioner och skrivning. Detta för att uppmuntra till att den aktiva processen stödjer elevens djupa förståelse av ord och hur de kan relateras i andra sammanhang. Elleman m.fl. (2018) har även prövat att förse elever med elektroniska och digitala verktyg och upptäckte att elever som läste på en dator med stöd för ordförståelse lärde sig mer. De fick större ordförråd och bättre förståelse än de elever som hade stencilar i pappersformat. Teknologin ger möjligheter för elever att även höra texten och det är mer sannolikt att elever letar upp betydelser av ord medan de läser. Att man använder dessa digitala verktyg kan göra att elever utsätts för flera nya ord och ordförståelse än vad som görs med traditionellt material (Elleman m.fl. (2018).

Genom att lärare får fortbildning som ges av experter inom området har det visat sig ge en positiv effekt för elevernas ordförståelse och ordförrådsutveckling (Starling m.fl., 2011). Det har också föreslagits att fortbildningar för lärare ska sikta på tre mål. Det första är att ändra hur lärare undervisar, det andra är att ändra attityder och förutfattade meningar, det tredje är att ändra de mål som finns för varje elev. Detta inkluderar att göra instruktioner mer tydliga och synliga, till exempel genom att visa varje steg i skrivprocessen och visa olika typer av textgenrer. Det är också viktigt att gå igenom innehållet i läroplanen med eleverna. Likaså att tydligt planera och genomföra undervisningen med eleverna och i samarbete med språk- och talpedagoger. Lärarens och språk- och talpedagogernas samarbete är mycket viktigt och resulterar i att förbättra elevernas språkkunskap (Starling m.fl., 2011).

I Starling m.fl., (2011) visar det sig att alla lärare ändrades från att vara icke-användare av digitala verktyg till att använda sig av dessa, eller åtminstone i mindre skala och i andra fall mycket mer. Det behövs att lärare blir medvetna om att det finns elever med språkstörningar i klassen och hur språkstörningar påverkar och framträder hos eleverna. Behovet av att ändra och utreda lärarens förmåga att ge instruktioner kan antingen stänga eller öppna dörrar för lärandet för elever med språkstörningar. Det som var till stor hjälp var att ändra undervisningen med möjliga förutsättningar som var praktiska och användbara (Starling m.fl., 2011).

Stödet, tiden och sammanhanget

Sammanfattning

Det är viktigt att lärare är medvetna om hur viktig skolmiljön är och samspelet som finns mellan elevens sociala förmåga och de förmågor som omgivningen förväntar sig att eleven kan. Det finns studier (Bruce & Hansson, 2019) som visar hur elever med språkstörningar gynnas på olika sätt beroende på vilket sammanhang. De befinner sig och i vilka sorters samtal de deltar i. De samtal som inte är ledda och strukturerade av lärare eller talpedagoger gör att elever tar mer utrymme och plats i samtalen. Lektioner ska utformas med hänsyn till elevens behov. Wright m.fl. (2018) ser att den metod som gynnar eleven mest är att introducera och presentera nya ord lite i taget och vid flera tillfällen. Även Elleman m.fl. (2018) tar upp vikten av hur man ska lära ut nya ord. Det är viktigt att vara konsekvent med vilka ord som avses att läras, hur många ord som ska läras, under vilken tid dessa ord ska läras och hur mycket tid man spenderar för varje ord. Man rekommenderar att lära morfologiska analyser och sammanhang så att elever har dessa verktyg för att enskilt och individuellt lära sig nya ord från olika kontexter. Även Lundholm och Woods (2012) menar att det är användbart att lära elever att använda sig av sammanhang för att få dem att uppmärksamma och avgöra betydelsen för okända ord som de möter när de läser texter.

Stödet för utveckling

För att få effektivt och optimalt deltagande från elever i skolmiljön är det viktigt att lärare blir medvetna om hur betydelsefullt samspelet är mellan elevens sociala kompetens och de olika förhållanden som finns i hans omgivning. Läraren måste vara medveten om elevens svagheter och styrkor för att veta på vilket sätt stödet ska anpassas för att kunna erbjuda adekvat scaffolding. Dels stötta elevens lingvistiska struktur men även för att stötta de kognitiva förmågorna, likaså de pragmatiska förmågorna inom elevens proximala utvecklingszon (Bruce & Hansson, 2019).

Det man har sett i de studier som Bruce och Hansson (2019) genomförde är att barn med olika typer av språklig sårbarhet gynnas annorlunda beroende på samtalskontext och struktur. De som har svårt med att producera språket verkar få en fördel när samtalen är mindre ledda och strukturerade. Där tar eleven mer utrymme i samtalen. Däremot så behöver elever med förståelseproblematik stödet som scaffolding ger i de strukturerade samtalen vilket hjälper dem att hålla sig inom ämnet och svara adekvat. Vid de situationerna är det viktigt att läraren är väl medveten om elevens lingvistiska kompetens och huruvida de behöver anpassa kommunikationsformen (Bruce & Hansson, 2019).

Trots att det verkar som om elever med språkstörningar utvecklar språkkunskaperna med relativt små ingripanden beror det snarare på att man har ett mål och syfte inom ett specifikt område. Det gör att man kan mäta och utvärdera den tilltänkta interventionen (Ebbels m.fl., 2017). Mål och metoder för lektioner görs och utformas av talpedagoger med hänsyn till det specifika behovet som eleven har. Både föräldrar och lärare är ett viktigt stöd för att

språkutvecklingen ska ske i skolan och i hemmet parallellt. Förutom de målsättningar och syften som talpedagogen sätter upp i skolan sätts även mål upp för varje elev inför varje tillfälle där förarbetet och efterarbetet är betydande för utvecklingen.

Fast ForWord är ett program som utformades av Scientific Learning Cooperation år 1998 som går ut på att intensivt lyssna på inspelade uppgifter och instruktioner med en modifierad akustisk röst. Programmet har fokuserat på att utveckla språket receptivt där tidiga studier rapporterade om signifikant förbättring av elevers språkförståelse (Ebbels m.fl., 2014). Det finns bevis på att tal- och språkterapi för ungdomar kan vara effektiv. Det är lätt att elever med språkstörningar glöms bort i alla dessa program som finns och utformas för språkutveckling. Det finns stark evidens på att språkterapi för äldre skolbarn med receptiv språkstörning får en utökad språkförståelse och utvecklas genom att strukturera upp mål (Ebbels m.fl., 2014).

Tiden ska räcka

Metoder som kan förbättra att utveckla språkförståelsen är att förse eleverna med nya ord och presentera dem lite i taget (Wright m.fl., 2018). Det gör att man fördelar presentationen av nya ord under en längre tid. Detta för att få bättre förståelse och lära sig skillnader av ordets morfologiska slut och framhäva ordets gemensamma grund samt att tydligt lära betydelsen av hur man använder orden och ordets variationer i en mening (Wright m.fl., 2018).

Även Elleman m.fl. (2018) betonar vikten av hur man ska lära ut nya ord. Det är viktigt att vara konsekvent med vilka ord och hur många ord som ska läras ut. Det är också viktigt att vara medveten om den tid man har till sitt förfogande för varje ord och för ordförståelsen. Rekommendationen som föreslås är att beroende på vilka mål man har med ordförståelse ska man använda sig av olika tidsgränser. Till exempel om målet är att fördjupa, utveckla den semantiska kunskapen om text och ha djupa diskussioner så behövs det längre tid. Därför är det viktigt för lärare att ha det i åtanke att ju svårare ord som ska läras och förstås desto mer tid behövs det. Den här metoden är inte optimal ifall man har en tidsbrist (Elleman m.fl., 2018). Studien av Elleman m.fl. (2018) rekommenderar att lära elever morfologiska analyser och sammanhang så att eleverna själva har dessa verktyg för att enskilt och individuellt lära sig nya ord från olika kontexter. Med morfologisk medvetenhet menas den implicita kunskapen av varje enskild stavelse i ett ord. Att vara medveten morfologiskt är relaterad till både hur ordförråd utvecklas men även hur läsförståelsen utvecklas. Det handlar om att bryta ner ord till stamord, prefix och suffix för att avgöra förståelsen. Studien visar att det är en effektiv strategi för att utöka ordförrådet speciellt för att förbättra resultat hos elever med språkstörningar och elever andra med svårigheter (Elleman m.fl., 2018).

Att förstå sammanhanget

En annan strategi är kontextuell analys som lär elever att använda kontextuella ledtrådar i innehållet av ett ord som för eleven är okänt (Lundblom & Woods, 2012). Att lära elever att använda sig av sammanhang kan vara användbart för att göra elever medvetna och avgöra betydelsen av okända ord som de utsätts för när de läser. Det rekommenderas att lärare

förbereder varje lektion genom att ha ett syfte med ordförståelsen på så sätt att de väljer de ord och de texter som ska användas under lektionen beroende på den tid som finns till varje ord. Viktigt är att tydliggöra syftet med lektionen redan från början och bestämma om det ska vara ordförståelse eller läsförståelse i fokus. Detta görs beroende på vilket syfte som lektionen har och för att använda de ord som ska vara de grundläggande för just den lektionen (Elleman m.fl., 2018). Även Lundblom och Woods (2012) menar att det är användbart att lära elever att använda sig av sammanhang. Det kan vara användbart för att få eleverna att uppmärksamma och avgöra betydelsen på okända ord som de möter när de läser texter. Många forskare förespråkar att lära eleverna att hitta ledtrådar i olika kontexter (Lundblom och Woods, 2012).

Specialpedagog vs. Speciallärare

Sammanfattning

Det man förväntar sig av specialpedagogen och specialläraren är att hen ska arbeta i skolan, förskoleklassen, fritidshemmet eller förskolan. Dessa två yrkesgrupper antas och förväntas arbeta för inkludering på olika sätt där skillnaden skulle vara att specialläraren arbetar med elever och specialpedagoger för elever (Nisser, 2013). Det påstås (Nisser, 2013) att Sveriges skolsystem inte är inkluderande egentligen då de finns en ökning där elever placeras i segregerade skolmiljöer där man även ifrågasätter de tolkningar som finns kring begreppet. Det är viktigt att få stödet av ledningen och den administrativa personalen i skolan för att få större effekter vid studier, forskning och implementering av nya metoder.

Vad kan man förvänta sig?

Att arbeta inkluderande innebär att se varje elevs möjligheter och förutsättningar. Detta är specialpedagogikens främsta uppgift i skolan enligt Desirée von Ahlefeldt Nisser (2013). För att en implementering av inkludering ska vara fundamental krävs det samarbete mellan lärare där även ledarskapet ska uppmuntra till att ansvaret ska fördelas mellan personalen i en gemensam och ömsesidig problemlösning för att på bästa sätt arbeta med inkludering i skolan visar studier av bland annat Ainscow och Sandill (2010).

Det man förväntar av specialpedagogen är att denne ska arbeta i skolan, förskoleklassen, fritidshemmet eller förskolan. Utbildningen för specialpedagoger har kritiserats av högskoleverket då man har ansett att den inte är så inriktad mot ett mer aktivt och konkret arbete med elever som har svårigheter i skolan utan mer riktad mot handledning och skolutveckling (Nisser, 2013). Det gjorde att man 2007 beslutade att en ny utbildning utträttades, speciallärarutbildningen. Utbildningen är inriktad mot flera olika ämnen så som matematikutveckling, språk-, skriv- och läsutveckling, hörselskada, dövhet, synskada och grav språkstörning och finns sedan 2012. Inriktningens huvuduppgift är arbetet mot individnivå och gruppnivå i förskolan och grundskolan där både speciallärare och specialpedagoger enligt sin examensförordning ska arbeta och medverka i förebyggande syfte men även ha förmågan att arbeta som kvalificerad samtalspartner på arbetsplatsen (Nisser, 2013).

Dessa två yrkesgrupper antas och förväntas arbeta för inkludering på olika sätt där skillnaden skulle vara att specialläraren arbetar med elever och specialpedagoger för elever. Enligt Cameron och Lindqvist (2013) i Nisser (2013) har en förändring skett där specialpedagoger och speciallärare ska arbeta mer mot inkludering för att kunna lösa de problem som elever med särskilda behov behöver. I Norge och i Sverige har specialpedagoger inte arbetat mycket med enskilda elever tidigare då de arbetar mer i team och med uppdrag där de ger råd. Det inflytande som specialpedagoger och speciallärare har är generellt ganska stort men de blir begränsade då de måste förflytta sig mellan olika nivåer och positioner. Alltså både på individnivå, gruppnivå och organisationsnivå.

Göranson m.fl. (2012) i Nisser (2013) hävdar att det svenska skolsystemet egentligen inte är så inkluderande som man helst påstår sig vara eftersom det har inträffat en ökning där elever placeras i segregerade skolmiljöer. Frågorna forskarna i artikeln ställer sig är ifall det här beror på att det finns många uppfattningar på begreppet inkludering och hur man ser på betydelsen. Det gäller även huruvida man ser på specialpedagogers och speciallärarens arbetsuppgifter och på vilket sätt de ska genomföras (Nisser, 2013).

Stödet behövs

Begreppet inkluderande utbildning är ett samlingsbegrepp som används internationellt och drivs av lagar och policyn som belyser behovet för en likvärdig utbildning i skolorna där alla elever ska få lika möjligheter inklusive de elever som är i risk för att bli marginaliserade och inte gynnas av den utbildningen som erbjuds (Starling m.fl., 2011). Teorin om inkluderande utbildning stödjer lärare genom att försäkra att alla elever oavsett deras inlärningsbehov ska ha lika villkor för att uppnå läroplanens mål och elevernas akademiska potential. Att få bort de begränsningar som finns för ungdomar med språk- och kommunikationssvårigheter är något som rekommenderas i en nyligen skriven rapport i USA (Starling m.fl., 2011). Genom detta har ett genomgripande arbetssätt fått prioritering för att få elever med särskilda behov inkluderade i utbildningen däri även elever med språkstörningar. Detta för att dessa elever ska få sin utbildning i sina vanliga klasser. Något som här anses vara väldigt viktigt och av stor betydelse är stödet som fås av den administrativa delen i skolan. Nämligen rektorer, biträdande rektorer och arbetsledare. Det gör att förändringar och processer man genomgår tas på mer allvar. Både när det gäller forskning i skolan och när olika metoder ska implementeras i verksamheten. Det signalerar till alla i personalstyrkan att något viktigt händer.

Diskussion

I det här avsnittet kommer en diskussion där jag kritiskt argumenterar och diskuterar resultatet i relation till studiens frågeställning. Därefter kommer en avslutande diskussion med reflektioner och förslag till vidare forskning inom ämnet.

Diskussion – Resultat

Lärares kunskaper om hur olika faktorer påverkar undervisningen och inläringen för elever med språkstörningar är väldigt viktigt. Lärare måste vara medvetna om till exempel hur de olika miljöer som finns i skolan påverkar elevens olika språkförmågor, ordförståelse och samtal. Elever gynnas olika beroende på i vilket sammanhang de befinner sig i och i vilken skolmiljö lärandet och undervisningen sker i. Det kan vara framgångsfaktorer som påverkar elevernas utveckling och resultat i skolan. Det är svårt för lärare att utgå ifrån alla elevers olika behov då det är stora elevgrupper och lite elevkontakt. Den mesta tiden går åt att planera och genomföra lektioner. Det är svårt att anpassa och stötta elever med språkstörningar när man inte har de resurser som krävs. Tiden som behövs för att planera för att följa de rekommendationer som visas i forskning om språksvårigheter finns inte. Till exempel menar Wright m.fl. (2018) att det behövs att man gör lite i taget och vid flera tillfällen. Dessutom är det viktigt att välja de nödvändigaste orden för ämnet, antalet ord och under vilken tid man gör det.

Enligt läroplanen, Lgr 11 (Skolverket, 2019), är det skolans ansvar att anpassa undervisningen till varje elevs egna behov och förutsättningar vilket ställer höga krav på skolan, skolans personal och den enskilda läraren. Det går inte att läraren endast följer kursmålen som finns i läroplanen utan att det påverkar någon elev negativt. En annan framgångsfaktor är att krävs att skolans personal får möjligheter till fortbildning för att utveckla sina kunskaper om språkstörningar. Även Starling m.fl. (2011) påpekar att lärare rapporterar om den bristande professionella fortbildningen som behövs. Lärare själva anser inte att de kan anpassa sina lektioner för att stötta och hjälpa elever.

Det är väl känt att barn som har språkstörningar under förskoletiden ofta visar sig ha språkstörning också under fortsatt skolgång och i vissa fall för resten av livet. Symptomen kan dock förändras under skolans första år (Bruce & Hansson, 2019). Det beror troligen på de olika krav som ställs i förskola och i skola. I skolan blir det tydligare att eleven har språkliga svårigheter genom att det finns mål i läroplanen som ska uppnås. Den forskning som finns för äldre skolbarn är väldigt begränsad. Av de studier som har gjorts tidigare har väldigt få inkluderat ungdomar med språkstörningar. De få studier som finns belyser endast barn i lågstadiet eller i grupper där det finns enstaka elever med språkstörning (Wright m.fl., 2018). Resultaten kan inte enkelt överföras till elever som är i mellan- och högstadiet. Uppenbart är att det blir betydligt svårare att stötta äldre elever om det inte finns forskning och metoder att tillgå. De elever som går i högstadiet får det väldigt svårt när de senare ska vidare till gymnasiet där antagningen sker beroende på vilka betyg eleven har.

Trots att skrivande har visat sig påverka läsförståelsens utveckling så är även forskningen här väldigt begränsad (Elleman m.fl., 2018). Forskning inom detta område har stor betydelse för

att kunna ta fram verktyg och kunskaper till dessa elever för att motivera till fortsatta studier. Även Wright m.fl. (2018) påpekar hur lite forskning det finns om barn med språkstörning i mellan- och högstadiet. Det är överraskande med tanke på vilken effekt de här svårigheterna har att det finns så få studier där fokus har varit mer på semantiska och fonologiska förmågor. Det visar på att det saknas forskning om specifika språkstörningar och att det överlag finns lite forskning för just de här specifika språkstörningarna. Där man har genomfört studier av elever med impressiv språkstörning och behandlingen samt undervisningen saknas bevis på viktiga faktorer som är framgångsrika (Lundblom & Woods, 2012).

Det kräver mycket att lära sig nya ord. Eleven måste kunna lagra och organisera ordets fonologiska, syntaktiska och semantiska betydelse för att senare kunna komma åt den informationen expressivt., alltså kunna förmedla informationen till en mottagare. Det gör att eleven behöver dessa kunskaper för att kunna utveckla ordförrådet men även ordförståelsen. För att tillägna sig nya ord måste eleverna kunna både identifiera det talade ordet i rätt form och med rätt betydelse. Det gör att kvalitén i undervisningen måste vara tillräcklig men där menar Lowman och Dressler (2016) att den undervisning och de metoder som används i skolorna inte är tillräckliga för att möta behovet av elever med språkstörningar i undervisningen.

Slående är att det saknas kompetens för att ge elever med språkstörningar förutsättningar att uppnå de mål som finns i läroplanen och de kunskaper som krävs för högre utbildning och senare en möjlighet att utvecklas i karriären. Det är inte lätt att lära sig språk och sen kunna förstå och använda det i olika sammanhang. Att förstå orden, språket och idiom gör att man kan förstå världen. Man kan förstå sig själv vilket kan göra att man engagerar sig i sin utbildning och samhället (Wright m.fl., 2018). Om en elev får dåligt resultat och lite stöd i skolan kan det skapa större problem utanför skolan. Eleven kan isolera sig, få sämre självförtroende och mindre sociala kontakter, kanske till och med beteendeproblem. Det skapar en osäkerhet som påverkar de beslut som ska tas i framtiden och även den psykiska hälsan. Något som man lätt glömmer bort är att alla elever har möjligheter till att påverka sin utbildning enligt Läroplanen (Skolverket, 2019). Det står även i läroplanen (Skolverket, 2019) att samarbeta med hemmet, eleven, specialpedagog, lärare och annan adekvat personal är viktigt för att kunna anpassa och utforma undervisningen och utbildningen på mer individuell nivå.

Det som framkommer i resultatet är att samtal som metod kan vara en effektiv och framgångsrik metod om man kombinerar olika samtalstekniker för att stötta barnet. Genom tydliga instruktioner med visuella verktyg kan kunskapen om meningsbyggnad öka. Att genom samtalet ställa många frågor i ett ostrukturerat samtal visar sig vara givande då eleven får mer utrymme för att tala och inte känner den press som läraren kan ge när hen ställer sina frågor. Då elever med språkstörningar är mindre förberedda för de utmaningar och krav som skolan ställer behöver även lärare stöd för att bli medveten om den här problematiken. Därför är samarbetet mellan lärare och språk- och talpedagoger mycket viktigt. Att använda digitala verktyg är en metod som flera forskare tar upp (Lowman & Dressler, 2016; Elleman m.fl., 2018, Ebbels m.fl., 2014). Dessa verktyg kan hjälpa eleven att läsa upp ord, söka efter ords betydelse under tiden eleven läser och ge eleven möjlighet att använda verktyget överallt. Digitala verktyg

kan användas i undervisningen genom till exempel förinspelade filmer och föreläsningar. Sammanhang och olika miljöer påverkar elever olika. Vissa gynnas av att sitta i mindre grupper, andra behöver total uppmärksamhet från en person. Att använda sig av olika miljöer och att utnyttja sig av de olika situationer som uppstår i skolan är en metod som man kanske missar och behöver vara mer uppmärksam på. Det är inte en metod som kräver mycket resurser egentligen. Det är vidare viktigt att vara konsekvent när det gäller vilka ord som eleverna ska lära sig. För att eleven ska få en större möjlighet till att förstå ordets betydelse och hur man använder ordet behöver eleven tid.

Avslutande reflektioner och vidare forskning

Alarmerande är bristen på forskning om äldre skolbarn och ungdomar med språkstörning. Det är ett område som behöver utforskas än mer. Då skolsystemet är baserat på omdöme och betyg är det stort fokus på att prestera och viktigt att få goda resultat oavsett elevernas förutsättningar och bakgrund. Det är lätt att följa läroplanen och hoppas att eleverna själva når målen med den undervisning man ger. Svårigheten är att anpassa, få fortbildning och implementera den i sin egen undervisning. Att ha stödet från rektorer, annan administrativ personal och arbetslag är mycket viktigt för att kunna erbjuda möjligheten till en likvärdig utbildning för alla elever. För fortsatt forskning och för fortsatta studier kan det vara intressant att se hur flerspråkighet påverkas av språkstörningar eller tvärtom. Hur kan de barn som är flerspråkiga utveckla sitt ordförråd, ordförståelse och kunskaper parallellt eller i symbios med varandra? Forskning om elever med språkstörningar som går i andra skolformer än normen, såsom till exempel i SiS (Statens institutionsstyrelse) där grundskolans läroplan ska följas kan vara något som kan vara av intresse att forska mer om.

Referenser

Referenser markerade med asterix* ingår i översikten

*Ainscow, M., & Sandill, A. (2010). Developing Inclusive Education Systems: The Role of Organisational Cultures and Leadership. *International Journal of Inclusive Education*, 14(4), 401-416.

Boréus, K., & Bergström, G. (2018). *Textens mening och makt: Metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys* (Fjärde [omarbetade och aktualiserade] upplagan ed.).

*Brackenbury, T., & Pye, C. (2005). Semantic deficits in children with language impairments: Issues for clinical assessment. *Language, Speech, and Hearing Services in Schools*, 36(1), 5-16.

Bryman, A. (2018). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Oxford: Oxford University Press. (Valda delar, 200 sidor).

*Ebbels, S., Marić, N., Murphy, A., & Turner, G. (2014). Improving comprehension in adolescents with severe receptive language impairments: A randomized control trial of intervention for coordinating conjunctions. *International Journal of Language & Communication Disorders*, 49(1), 30-48.

*Ebbels, Susan H., Wright, Lisa, Brockbank, Sally, Godfrey, Caroline, Harris, Catherine, Leniston, Hannah, Marić, Nataša. (2017). Effectiveness of 1:1 speech and language therapy for older children with (developmental) language disorder. *International Journal of Language & Communication Disorders*, 52(4), 528-539.

*Elleman, A., Oslund, E., Griffin, N., & Myers, K. (2019). A Review of Middle School Vocabulary Interventions: Five Research-Based Recommendations for Practice. *Language, Speech, and Hearing Services in Schools*, 50(4), 477-492.

Eriksson Barajas, K., Forsberg, C., & Wengström, Y. (2013). *Systematiska litteraturstudier i utbildningsvetenskap*. Stockholm: Natur och kultur. (212 sidor)

Esaiasson, P., Gilljam, M., Oscarsson, H., Towns, A., & Wängnerud, L. (2017). *Metodpraktikan: Konsten att studera samhälle, individ och marknad* (Femte upplagan ed.).

Gillberg Neuropsychiatry Center, Sahlgrenska Academy (2020) Språkstörning/DLD. Hämtad 2020-05-11 från <https://gnc.gu.se/forskningsomraden/Diagnosgrupper,+metoder+och+vissa+pågående+studier+vid+GNC/sprakstorning>

Greenhaigh, T., Thorne, S., Malterud, K. (2018) Time to challenge the spurious hierarchy systematic over narrative reviews? *Eur J Clin Invest.*, 29th of January 2018.

Hammersley, M. (2001) On 'Systematic' Reviews of research Literatures: a 'narrative' response to Evans & Benefield. *British Educational Research Journal*, Vol. 27(5):543–554.

Hjärnfonden, (2020) Vad är språkstörning? Hämtad 2020-05-10 från <https://www.hjarnfonden.se/om-hjarman/diagnoser/sprakstornig/>

*Lowman, J., & Dressler, E. (2016). Effects of Explicit Vocabulary Videos Delivered Through iPods on Students With Language Impairments. *Journal of Special Education Technology*, 31(4), 195-206.

*Lundblom, E., & Woods, J. (2012). Working in the Classroom: Improving Idiom Comprehension Through Classwide Peer Tutoring. *Communication Disorders Quarterly*, 33(4), 202–219.

*Nisser, D. (2014). Specialpedagogers och speciallärares olika roller och uppdrag - Skilda föreställningar möts och möter en pedagogisk praktik. *Nordic Studies in Education*, (04), 246–264.

SPSM, Specialpedagogiska skolmyndigheten (2020) Språkstörning. Hämtad 2020-05-09 från <https://www.spsm.se/funktionsnedsattningar/sprakstornig/>

Språkforskning.se (2020) Vad vet vi om språkstörning? Hämtad 2020-05-09 från <https://www.sprakforskning.se/forskningsbloggen2/2016/2/23/vad-vi-vet>

*Starling, Julia, Munro, Natalie, Togher, Leanne, & Arciuli, Joanne. (2012). Training secondary school teachers in instructional language modification techniques to support adolescents with language impairment: A randomized controlled trial. *Language, Speech, & Hearing Services in Schools*, 43, 474.

Sverige. (2019). *Skollagen (2010:800): Med lagen om införande av skollagen (2010:801)* (Tionde upplagan ed.).

Sverige. Skolverket (2019). *Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011: reviderad 2019*. (Sjätte upplagan). [Stockholm]: Skolverket.

Vetenskapsrådet. (2017). *God forskningssed* (Reviderad utgåva ed.).

*Wright, L., Pring, T., & Ebbels, S. (2018). Effectiveness of vocabulary intervention for older children with (developmental) language disorder. *International Journal of Language & Communication Disorders*, 53(3), 480–494.

Bilaga

Lista artiklar inkluderade i studien

Författare

År

Tidskrift

Syfte

Ainscow, M., & Sandill, A.

syftet är att visa hur viktigt och avgörande ledarskapet för att anpassa utbildningssystem till en mer inkluderande miljö som är hållbart.

2010

International Journal
of Inclusive Education, 14(4)

Ämnesord: inclusive education, inclusive practice, organizational cultures, leadership, networking

Brackenbury, T., & Pye, C.

syftet är att undersöka ordinlärning, ordförråd och tillgänglighet till ordförrådet hos barn med språkstörningar och de teorier som stödjer handlingsättet.

2005

*Language, Speech, and
Hearing Services in Schools*

Ämnesord: word learning, lexical organization, word retrieval, vocabulary, specific language impairment

Bruce, B., & Hansson, K

en kvalitativ analys som har som syfte att fokuserar på att identifiera de typiska kännetecken beroende på sambandet och barnets svårigheter

2019

Child Language Teaching and Therapy, 35

Ämnesord: developmental language disorder, educational dialogue, language comprehension, phonological difficulties, structured dialogue, teacher

Ebbels, S., Marić, N., Murphy, A., & Turner

syftet är att fastställa effektiviteten hos språk-och talundervisningen med visuellt stöd för elever i högstadiet med språkstörningar samt fokusera på samordnande konjunktioner I slumpmässiga uppgifter.

2014

*International Journal of Language
& Communication Disorders*

Ämnesord: intervention, randomized control trial, language impairment, language disorder, receptive language, Shape Coding, adolescents

<p>Ebbels, Susan H., Wright, Lisa, Marić, Nataša Brockbank, Sally, Godfrey, Caroline, Harris, Catherine, Leniston, Hannah</p>	<p>syftet är att fastställa om elever med språkstörningar som går i special skola utvecklar och förbättrar språket med tydliga mål I olika områden genom att ha en-til-en lektioner, jämfört med en kontrollgrupp</p>
<p>2017 <i>International Journal of Language & Communication Disorders</i>, 52</p>	<p>Ämnesord: intervention, speech and language therapy (SLT), developmental language disorder (DLD), receptive language, adolescents, evidence-based practice (EBP).</p>
<p>Elleman, A., Oslund, E., Griffin, N., & Myers, K</p>	<p>syftet är att med anvisningarna förklara huvudbegreppen om hur man utökar ordförrådet, undervisningen och hur man tolkar forskning genom att praktisk använda rekommendationer för lärare att använda I undervisningen</p>
<p>2019 <i>Language, Speech, and Hearing Services in Schools</i>, 50</p>	<p>Ämnesord:</p>
<p>Lowman, J., & Dressler, E</p>	<p>syftet är att genom att använda video- och audio som stöd I lektioner se vilken effektivitet på ordförståelsen metoden har</p>
<p>2016 <i>Journal of Special Education Technology</i>, 31</p>	<p>Ämnesord: vocabulary, explicit instruction, mobile technology, iPods, middle school, language impairment</p>
<p>Lundblom, E., & Woods, J</p>	<p>syftet är att undersöka de elever med språkliga svårigheter som ofta har svårt att förstå idiom, syftet är att se hur idomer påverkar studieresultaten</p>
<p>2012 <i>Communication Disorders Quarterly</i>, 33</p>	<p>Ämnesord: language intervention, idioms, figurative language, adolescents, classroom-based intervention, speech-language pathologist</p>

Nisser, D	syftet är att lyfta fram de förväntingar som finns om specialpedagoger och speciallärare, samt vilka deras roller egentligen är, vilka skillnader som finns i svenska skolan
2014 Nordic Studies in Education	Ämnesord: special educator, special teacher, knowledge creating dialogue, communicative action, agential realism, inclusion
Starling, Julia, Munro, Natalie, Togher, Leanne, & Arciuli, Joanne	studien utvärderar den effektiviteten som samarbetet mellan lärare och talpedagoger har i undervisningen. Där lärare fortbildas i att utveckla sitt sätt att undervisa, både i tal och skrift
2012 <i>Language, Speech, & Hearing Services in Schools, 43</i>	. Ämnesord: secondary schools, adolescent language impairment, teachers, training, collaborative intervention, oral and written language
Wright, L., Pring, T., & Ebbels, S	syftet är att fastställa om individuell undervisning med elever med språkstörningar kan utveckla förståelsen för verb och substantiv där man har som målsättning att undervisa med ord som inte är verb eller och mäta hur förståelsen har ökat/minskat substantiv
2018 <i>International Journal of Language & Communication Disorders, 53</i>	Ämnesord: developmental language disorder, intervention, school-age children, speech and language therapy, vocabulary.